

Discurs del president de l'Institut d'Estudis Catalans

Els actes que es repeteixen cada any porten al damunt aquell gust, aquella olor de la pròpia història. Si des del 1907, any rere any, i aviat ja en farà cent, amb les interrupcions que el malfat ens ha deparat, hem estat fidels a aquesta cita, és perquè, sota la lletra de la invitació ritual, sota l'aparença de la normalitat i de la rutina, hi ha aquella crida, aquella convocatòria de Carner per «una pàtria encara mai no nascuda com l'han somiada els seu fills».

Però, si en algun lloc del món hi ha un racó on ens pot semblar per un

moment, com un miratge, que aquesta pàtria ja existeix, és a Andorra. Un petit gran Estat el representant del qual, el dia de la seva admissió a l'ONU, recordava a tot el món: «Tenim ben clar que per fer coses i per comunicar-les cal ser cosmopolites i poliglots, però també que per ser cal aprofundir en les pròpies arrels. I les nostres són les de la cultura catalana. El català és el nostre idioma oficial. És en la llengua de Ramon Llull, Àusias Marc i Salvador Espriu, la qual es parla des de Fraga —a l'Aragó— fins a Maó —a l'illa balear de Menorca— i des de Salses —al

Rosselló francès— fins a Guadamar —a les terres meridionals del País Valencià. És en aquesta llengua, la catalana, que he vingut davant aquesta Assemblea a parlar de pau, llibertat i fraternitat.»

Ens sentim molt satisfets, Molt Il·lustre Senyor President del Govern d'Andorra, per la proclama que féu el vostre predecessor Òscar Ribas de reconeixement de la nostra cultura i de la nostra llengua comunes. Aquesta institució se sent avui molt honorada per la vostra presència en aquesta sessió inaugural. Moltes gràcies pel suport que això representa.

M'és molt grat també de felicitar el membre valencià de la Secció de Ciències Biològiques, senyor Juli Peretó, per la seva brillant dissertació sobre «Què és la vida i com podem fabricar-la», en la qual ens ha sabut explicar els grans progressos efectuats durant el segle passat sobre el concepte de vida, definida per ell com «qualsevol sistema autònom amb capacitat d'evolució oberta», i sobre les estratègies seguides per a aconseguir la seva síntesi.

El senyor secretari general ha exposat quina ha estat, en línies generals, l'activitat de l'IEC durant el curs passat. Em permetreu que ara jo em refereixi principalment a la situació actual i a les perspectives de futur de l'Institut. Penso que, en conjunt, ens podem sentir raonablement satisfets de la tasca realitzada, en part culminació d'iniciatives anteriors

i en part deguda al desplegament de noves iniciatives. Això ha estat possible gràcies a l'esperit de col·laboració que hem trobat a tots nivells i, en aquest sentit, m'és molt plaent de donar les gràcies a tots els integrants de l'IEC, als membres de les cinc seccions, als presidents i socis de les filials i a tot el personal que presta els seus serveis a la institució.

Tal com hem assenyalat repetidament, l'objectiu primordial de l'actual Equip de Govern és el de donar un nou impuls a l'Institut i aquest nou impuls té aspectes interns i externs; sense entrar a fons en cap dels nombrosos temes —que seran discutits en propers plens— voldria ara donar una visió panoràmica de la situació de l'IEC en iniciar el curs 2003-2004.

Entenem que —tal com ha assenyalat el secretari general— per a millorar el funcionament de l'IEC cal completar una important reorganització de l'organigrama administratiu, tasca que hem encarregat al nou gerent i que serà sotmesa a la consideració del Ple. Aquesta tasca de reorganització s'haurà de basar en part en l'explotació de les possibilitats que ofereix l'actual societat de la informació.

Precisament aquests dies hem vist als diaris que el català, malgrat tots els entrebancs que hi ha, és un dels idiomes del món més present, relativament, a Internet. Això vol dir que la comunitat catalanoparlant és prou extensa i avan-

çada culturalment perquè sigui present a la Xarxa sense manlleu de cap altra llengua. És a dir, actualment hi ha un espai català ben visible al ciberespai que conviu amb les llengües més utilitzades del món, que com és lògic són les que es fan servir per a la comunicació internacional. I aquest espai català, petit però de qualitat, cal mantenir-lo i potenciar-lo. Per això, l'Equip de Govern ha volgut donar un nou impuls a l'Institut en aquesta direcció. Aquests dies s'està acabant una aplicació informàtica que permetrà a partir d'ara que totes les publicacions periòdiques de l'Institut i, especialment, les de les seves societats filials apareguin simultàniament en paper, com ara, i en la seva versió digital perquè puguin ser difoses a través d'Internet.

Per altra banda, aquest curs hem encetat una modesta iniciativa consistent a fer arribar un butlletí electrònic als membres de l'IEC. Aquest butlletí, que ara és bàsicament un recull de premsa, es preveu que en un futur immediat, amb una ampliació dels seus continguts, arribi a tots els membres de les societats filials i es vagi convertint en vertader butlletí corporatiu, de nexa d'unió, per als més de vuit mil membres que aplega la comunitat científica que forma l'IEC.

Paral·lelament a això, estem treballant perquè el web de l'IEC sigui un lloc útil per a la comunitat científica, posant al seu abast cada vegada més els resultats de l'activitat de recerca de l'IEC,

de manera atractiva i actualitzada. Voldríem que el nostre web també fos un referent de la cultura catalana de portes enfora, i que donés a conèixer internacionalment l'IEC com a l'acadèmia nacional de Catalunya i dels Països Catalans.

I en un altre sentit, però dins el camp telemàtic, voldríem que l'IEC, conjuntament amb altres institucions, impulsés un sistema de videoconferències per a interconnectar els països de llengua catalana especialment en aquells actes acadèmics d'especial rellevància per a la nostra cultura que es produïssin en qual-sevol lloc del nostre territori.

En definitiva, cal que l'Institut estigui cada vegada més ben dotat en les noves tecnologies d'informació i comunicació. I, a mesura que les disponibilitats pressupostàries ho permetin, l'Institut hauria de redissenyar els seus sistemes d'informació associats a la gestió administrativa i també d'integrar informàticament els seus diversos projectes de recerca. En altres paraules, cal aparellar en cada moment la nostra institució de les veles més adients perquè puguin mantenir el rumb marcat en els nostres objectius fundacionals, els quals són més vigents que mai ara a començament d'aquest nou segle i quan, més sovint del que voldríem, bufen vents que no ens són favorables.

Naturalment, les possibilitats d'un bon funcionament i de poder ampliar el nostre camp d'activitats estan condicio-

nades pel volum de recursos disponibles. En aquest sentit em limitaré ara a manifestar que, fonamentalment gràcies a la contribució de diversos departaments de la Generalitat, podrem tancar l'exercici actual de manera satisfactòria, malgrat que persisteix la important retallada de la subvenció procedent del Ministeri de Cultura. Voldríem, però, que en un futur immediat una aportació més substancial i regular, procedent de la societat civil, ens permetés assegurar uns ingressos suficients que no siguin condicionats per eventuais canvis de color polític de les administracions públiques. No oblidem que els punts més importants del nostre programa (retornar l'autonomia de les seccions, emprendre nous estudis transversals sobre els grans desafiaments que tenim davant nostre i estimular l'activitat de les societats filials, moltes de les quals tenen una gran potencialitat) requereixen disposar de recursos considerablement superiors a les nostres disponibilitats actuals.

Altrament, penso que en el capítol de la projecció externa hem començat a donar passos endavant. Les relacions amb el Parlament de Catalunya han estat molt positives i els mitjans de comunicació s'han fet ressò dels nostres principals problemes. Continuarem treballant en aquesta direcció i la primera iniciativa serà la d'invitar els equips rectors de totes les nostres universitats a visitar la nostra seu per tal que ens coneguin més a

fons i puguem establir plans de col·laboració en aspectes diversos.

Evidentment, un dels temes que més preocupa la nostra institució és el de la llengua. I no em vull referir ara a la tasca desplegada per la nostra Secció Filològica, sinó a l'ús del català. Com vostès saben molt bé el mes d'abril de l'any passat aquest Ple reclamà, amb tota justícia, que el català esdevingués oficial a la Unió Europea. Per desgràcia les coses no marxen per aquest camí. No fa gaire el Parlament europeu ha rebutjat, gràcies a l'oposició del grup majoritari, una tímida proposta de traducció a la nostra llengua de determinats documents sortits del seu Ple. No serà fàcil convèncer determinades forces polítiques de la necessitat de no menystenir en el si de la Unió Europea una llengua que té molts més parlants que d'altres que, a curt termini, hi seran oficials. Però entenc que no hem de cessar en la nostra reivindicació que caldria que fos assumida per altres entitats i defensada al lloc adient pels representants polítics de tots els partits —i recalco el *tots*— de casa nostra.

A la sessió inaugural del curs passat em referia també a l'ús social del català. Com molt bé saben aquesta qüestió tan important ha tingut un ample ressò mediàtic aquests darrers mesos. Tal com ja ha estat anunciat, el Consell Permanent ha pres dos acords en relació amb aquest problema: constituir una comissió d'experts que a inicis del proper any presen-

tarà un informe davant d'aquest Ple, i estructurar i —tal com ha indicat el secretari— posar en marxa progressivament una xarxa territorial i sectorial d'observatoris que en segueixin l'evolució.

També em referia l'any passat a l'absurda discussió sobre la unitat de la llengua catalana posada en dubte, en tot cas, per motivacions polítiques desproveïdes de tota base científica. L'Institut segueix amb la màxima atenció —i amb una bona dosi de necessària discreció— l'evolució d'aquest problema tan artificial. No cal dir que, per tots els mitjans, hem de procurar evitar qualsevol risc de secessió. Una sola llengua —l'anomenem *català, valencià, balear* o el que sigui— ha de tenir una sola normativa, suficientment àmplia i flexible per a donar cabuda a totes les nombroses i enriquidores varietats dialectals.

Pel que fa als nous programes i afers intersectorials, aviat seran discutits els resultats dels estudis duts a terme sobre una qüestió tan important com el cicle de l'aigua i —tal com ja ha estat

anunciat— al llarg d'aquest curs es desenvoluparà un cicle sobre «Recerca i país» amb la participació de coneguts especialistes invitats i de representants de les cinc seccions amb l'objectiu de despertar l'interès de la societat i dels mitjans de comunicació sobre una qüestió tan vital per al futur del nostre país.

No voldria acabar sense referir-me a un esdeveniment que em sembla particularment important. Gràcies a les gestions realitzades pels nostres representants a la Unió Acadèmica Internacional —entitat a la qual pertanyem des de fa vuitanta anys— aquesta associació celebrarà la seva Assemblea General a la nostra seu, que coincidirà amb el desenvolupament a Barcelona del Fòrum Mundial de les Cultures el proper mes de maig. Penso que amb aquest motiu podrem contribuir a posar en relleu, davant d'un auditori internacional tan qualificat, l'existència i la puixança de la nostra cultura, objectiu primordial de la creació de l'IEC, fa gairebé un segle, per Enric Prat de la Riba.